

Nr 19.

Ankom till riksdagens kansli den 25 februari 1930 kl. 1 e. m.

Utlåtande, i anledning av väckt motion om fastställande av provisoriska pensionsbestämmelser för viss arbetarpersonal vid försvarsväsendet.

I en inom riksdagens andra kammare väckt motion nr 337, vilken hänvisats till bankoutskottets förberedande behandling, har herr *Andersson* i Stockholm hemställt, »att riksdagen må besluta, att arbetare vid försvarsväsendet, som på grund av ålder, sjukdom eller annan anledning, till vilken han själv ej är vållande, måste lämna sin anställning, skall — intill dess pensionsfrågan för vederbörande personalgrupper kommer att av riksdagen lösas — av vederbörande centrala förvaltningsmyndighet föreslås och av statskontoret tilldelas pension efter de grunder, som för beräkning av förtidspension finnas angivna i kungl. kungörelsen den 15 januari 1926 Svensk författningssamling nr 10».

Till stöd för yrkandet har motionären anfört följande:

»För försvarsväsendets arbetare finnas för närvarande inga pensionsbestämmelser fastställda. Detta dock med undantag för vissa grupper av arbetare vid marinen, för vilka särskilda föreskrifter om pension äro gällande. För de övriga arbetarna måste emellertid frågan om pension i varje särskilt fall bliva föremål för riksdagens prövning.

Vid denna riksdagsprövning har enligt vad jag kunnat finna vissa principer med åren kommit i tillämpning, vilka bland annat inneburi, att arbetare, som efter 15 års tjänst måst avgå från sin anställning och uppnått hög ålder, kommit i åtnjutande av pension. Den uppfattningen, att sådana arbetare böra lämnas stöd från staten, har sålunda vunnit riksdagens godkännande. Då emellertid så är fallet och viss praxis med åren utformat sig, synes det ur flera synpunkter olämpligt och onödigt, att dessa pensionsfrågor i varje särskilt fall skola bliva föremål för riksdagens prövning. Den tid som för riksdagen åtgår för behandling av en dylik pensionsfråga torde i många fall tillsammans med kostnaderna för förberedande och utarbetande av proposition draga lika stora utgifter för staten som det belopp en pensionerad arbetare kommer att under sin återstående livstid få uppbära i pension. Med hänsyn därtill torde det kunna betecknas som ett statsintresse att avskaffa denna synnerligen onödiga behandling av dessa frågor. De som icke anse det erforderligt att göra besparingar för staten böra kunna vara ense med mig om, att de medel, som nu åtgå för behandlingen av pensionsfrågorna, vore bättre använda, om de finge gå till ökning av de knappa pensionsbelopp, som beviljas dessa åldriga arbe-

tare. För dem som skola komma i åtnjutande av pension medför riksdagsbehandlingen, att de, där Kungl. Maj:t icke beviljar förskott på den pension riksdagen antages komma att bevilja, få vänta ofta i flera månader, innan de få ut något av pensionen, och de få under tiden dragas med större ekonomiska svårigheter än vad eljest skulle behöva förekomma. Detta beroende därpå att de icke kunnat fortsätta arbeta, till dess riksdagen hunnit fatta beslut och detta beslut hunnit expedieras till statskontoret för pensions utbetalning.

Ett förslag till pensionsbestämmelser är visserligen utarbetat och torde väl om något år komma att föreläggas riksdagen, men i avvaktan därpå torde det med fördel kunna överlåtas åt de centrala förvaltningsmyndigheterna — armé- respektive marinförvaltningen samt flygstyrelsen — att bevilja pension *efter vissa av riksdagen beslutade grunder*. De sedan år 1926 tillämpade grunderna för förtidspension synas då som ett *provisorium* i avvaktan på andra pensionsbestämmelser vara de grunder, som böra komma i fråga, även om de belopp, som utgå efter dessa grunder, äro låga.»

Utskottet.

Utskottet anser önskvärt, att pensionsförhållandena för den i motionen avsedda arbetarpersonalen vid försvarsväsendet liksom även för andra grupper av icke-ordinarie anställningshavare i statens tjänst snarast möjligt bliva ordnade, och utskottet har ock tidigare i olika sammanhang framhållit angelägenheten härav. Utskottet vill erinra, att förslag beträffande pensionering av arbetarpersonal vid försvarsväsendet och allmänna civilförvaltningen framlagts av 1921 års pensionskommitté, vilket förslag sedermera överarbetats av 1926 års pensionsutredning. Detta förslag har emellertid, såsom motionären påpekat, ännu icke föranlett någon framställning till riksdagen. Anledningen härtill är, att hithörande spörsmål ansetts böra göras till föremål för ytterligare övertägande samt att vid ärendets prövning hänsyn ansetts böra tagas till lösningen av de avlöningsfrågor, vilkas utredning hänskjutits till den s. k. 1928 års lönekommitté.

Motionären har nu föreslagit, att riksdagen i avvaktan på det beslut, som i sinom tid kan komma att fattas i nu förevarande pensionsfråga, skulle såsom provisoriska pensionsbestämmelser för ifrågavarande personal godkänna de grunder, vilka enligt kungörelsen den 15 juni 1926 (nr 10) gälla i fråga om förtidspension åt vissa övertaliga civila löntagare vid armén och marinen. Detta förslag har utskottet ansett sig icke kunna biträda. Utskottet vill erinra, att de i nyssnämnda kungörelse innefattade grunderna avvägs med hänsyn till de särskilda omständigheter, som föranlett entledigande av den i kungörelsen avsedda personalen, och sålunda torde få anses vara mindre lämpade att läggas såsom grund för bestämmande av vanliga ålderspensioner till här ifrågavarande befattningshavare. Såsom utskottet i annat sammanhang tidigare uttalat, synes det vara riktigast, att — intill dess en genom författningsbestämmelser reglerad pensionering på detta område kommit till stånd — vid pensionsbeloppens bestämmande fortfarande liksom hittills en mera fri prövning av omständigheterna i varje särskilt fall tillämpas.

Ehuru utskottet i likhet med motionären finner önskvärt, att prövningen av pensionsfrågor av förevarande art kunde hänskjutas till därför lämpad statsmyndighet i stället för att, såsom för närvarande är fallet, verkställas av Kungl. Maj:t och riksdagen, lär en omläggning i dylik riktning icke lämpligen kunna genomföras, förrän riksdagen fastställt de grunder, enligt vilka pensioneringen efter en sådan omläggning bör handhas.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet avstyrka bifall till den föreliggande motionen och hemställer alltså,

att förevarande motion II: 337 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 25 februari 1930.

På bankoutskottets vägnar:

C. E. SVENSSON.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *C. E. Svensson, Pettersson* i Olovstorp*, *Lindley, Lindgren, Johansson* i Friggeråker*, *Abrahamsson, Berling* och *Forssell**;

från andra kammaren: herrar *Winkler, Bäcklund**, *Wikström**, *Lovén**, *Carlson* i Solberga, *Olsson* i Torsby, *Andersson* i Falkenberg* och *Hammarlund**.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.